

Oponentský posudok

Na habilitačnú prácu

Autor: Mgr. art. Marek Majeský, ArtD.

Názov: Výber troch filmových postáv

Oponent: prof. Juraj Nvota

Pracovisko: Divadelná fakulta VŠMU – Katedra réžie a dramaturgie

1. **Originalita a prínos habilitačnej práce**, Mgr. art. Mareka Majeského, ArtD., vyplýva z povahy profesie, ktorá sa vyznačuje jedinečnosťou, neopakovateľnosťou a teda aj originalitou. Jeho herecké výkony sú prínosné a inšpiratívne. Všetky tri predložené postavy spája politický akcent a kritický potenciál cestou „per negation“.

2. **Uplatnenie umeleckej práce** potvrdzuje aj účasť predložených umeleckých výkonov pri hlasovaní filmových akademikov na Slovensku i v Čechách pri oceňovaní najlepších hereckých výkonov prestížnych cien – *Slnko v sieti* a *Český lev* za najlepší mužský herecký výkon. Filmy, ktorých postavy Majeského sú súčasťou, dosiahli nadpriemernú návštevnosť, dokonca aj finančnú návratnosť.

3. **Uplatnenie výsledkov umeleckej práce v pedagogickej praxi** je len logickým pokračovaním vlastnej reflexie. Marek Majeský vie svoju skúsenosť zovšeobecniť a zrozumiteľne sa s ňou podeliť. Túto schopnosť rozvíjal najskôr ako magister – doktorand u významnej slovenskej herečky a profesorky hereckej tvorby, Emílie Vášáryovej, neskôr ako jej asistent a potom už kontinuitu hodnôt Vysoké školy múzických umení prednášal ako samostatný odborný asistent hereckej a režijno - hereckej tvorby. Výsledky jeho umeleckej práce môžu študentov podnecovať a vychovávať ku kritickému mysleniu, ktoré smeruje k vytvoreniu vyhraneneho svetonázoru a k zmysluplnému individuálnemu prejavu, ktorý sa opiera o logické uzávery a fakty, čo je v súlade s cieľmi a tradičnou metodikou hereckej a režijno-hereckej tvorby na VŠMU.

4. **Hĺbka a forma práce s literatúrou, informačnými, resp. inšpiračnými zdrojmi** je na výkonoch Mareka Majeského zreteľne rozpoznateľná. Odbornú spoluprácu, literárne inšpirácie a vlastný terénny výskum, v nie ľahko prístupných vrstvách ľudskej zoológie, dokázal pretaviť do hereckých výrazových prostriedkov, ktorými balistickú krivku vzostupu a pádu svojich postáv charakterizoval.

5. **Celková umelecká úroveň predložených výkonov** je nadpriemerná. Tri slovenské filmy- Kandidát, Amnestie a Casino nasledovali nie dlho za sebou. Úspech jednej postavy pre Mareka Majeského otváral dvere druhej, a tá zrejme svojou kvalitou odporúčala nasledujúcu.

6. **Ďalší komentár k habilitačnej práci:** Čosi čo v curriculum vitae Mareka Majeského nenájdete. Mal som tú možnosť byť pozorovateľom jeho rastu od samotného počiatku. Už ako študent na hodinách hereckej a režijno-hereckej tvorby pútal na seba pozornosť nielen svojím zjavom a hlasom, ale aj záujmom o hlbší ponor do reálií daných okolností, motivácií a vedomostí psychológie. V ročníku, ktorý bol stíhaný personálnymi výmenami pedagógov herectva a značne manipulovaný pedagógom pohybu, si Marek Majeský ako jeden z mála uchoval triezvy odhad a vlastný názor. Aj to naznačovalo, že na VŠMU vyrastá nová herecká osobnosť. Bol som aj pri jeho prvých krokoch na profesionálnom javisku. Spolu sme pri štúdiu hry *Penzión pre slobodných pánov* objavovali, že humor je vážna vec, že zmysel pre nadhľad sa nedá zahrať, ale je produktom intelektu a celoživotného uvažovania o svete. „Humor má pozitívny zmysel, to nie je len také povrchné vyrývanie, že všetko čo sa tu deje, je

tragédia, či dráma a život nemá zmysel“ – povedal Milan Lasica. Skutočný humor si vyžaduje hlbší ponor do vlastnej osobnosti. Aj vzťah s divákom je intenzívnejší. Komik cíti odozvu bezprostredne, buď začuje alebo nezačuje súhlasný smiech, tragédia ticho môže klamať roky. Študenti herectva dostávajú diplom po skončení štúdia, ale skutočný diplom divadelníci obdržia až od divákov. Po premiére spomínaného titulu sme ho nedostali. Prehry, ak sa nevzdáme, sú potrebnými schodmi k budúcim víťazstvám. Marek Majeský sa nevzdal. A teraz čosi k predloženým výkonom.

Neprináleží mi filmy Kandidát, Amnestie a Casino hodnotiť, ale všímať si stvárnené postavy. Prvou je Adam Lambert, šéf reklamnej agentúry, vo filme Kandidát. Príbeh upozorňuje na možnosť manipulácie s verejnou mienkou. Spúšťačom je Lambertova ješitnosť, stávka s konkurentom, že aj z Nikoho sa pomocou reklamných trikov dá urobiť Nieкто, v tomto prípade prezident. Často počujeme, že demokracia má svoje chyby, ale zatiaľ nebolo vymyslené nič lepšie. Keď vznikali pravidlá demokracie nikto netušil, že vzniknú reklamné agentúry, počítače, sociálne siete, farmy trolov. S možnosťou v správnom pomere zmiešať primitívnu pravdu s primitívnou lžou a tak vyrobiť výbušninu, ktorá rozčesne spoločnosť na dve polovice, demokracia nepočítala. Už dlhšiu dobu to dokazujú výsledky volieb po celom svete. Postava Mareka Majeského narába s presvedčením, že vôľou radového občana sa dá manipulovať. Z toho plynie pocit nadradenosti, povýšenosti, podceňovanie, jedným slovom pýcha. Jeho postava si nezaslúži súcitiť, či sympatiu a predsa nás zaujíma ako sa to skončí. Lambert stávku vyhral, ale súkromný život prehral.

V príbehu Amnestií sa Marekovi Majeskému spolu s vynikajúcimi partnerkami, skúsenou Annou Geislerovou a talentovanou Natáliou Germani, podarilo preklopiť názvom proklamovanú politickú tému na klasický vzťahový trojuholník, v závere až s nádychom červenej knižnice. Naivná mladá maskérka si myslí, že kvôli nej sa prominentný herec rozvedie so svojou grációznou staršou manželkou. Netušila však, že narazila na zrelého záletníka, ktorého výlety boli jeho invalidnou a inteligentnou manželkou tolerované. Marek Majeský s touto výbavou daných okolností, predviedol suverénny a zrelý viacvrstevný herecký koncert, v ktorom nechal v jednotlivých situáciách zaznieť, vo vyrovnanom balanse, aj živočíšne, aj psychologické, aj politické motivácie postavy. Oddávna sa traduje, že živočíšno-erotické motivácie sú najsilnejšie, najviac podmieňujú konanie ľudí a politické sú najslabšie, najmenej vplyvajú na rozhodnutia. Výnimka potvrdzuje pravidlo. Politická ambicióznosť predložených postáv popiera ľudský hodnotový rebríček a na prvé miesto kladie kariéru, moc, peniaze.

Postava Poslanca z filmu Casino takým šarmom a vzdelaním, ako Herec z Amnestií, už obdarená nie je. V nej Majeský mapuje teritórium zápasu o politickú moc, zápasu o ukoristenie peňazí daňových poplatníkov a cenu za moc. Opäť stvárnil vysokopostaveného politika, tentokrát vybaveného nízkym slovníkom a iným temperamentom, čo ho viedlo k inej siluete, k iným výrazovým prostriedkom. Jeho postava nám opäť sprostredkováva náhľad do paralelne sa prelínajúcich rovín života poslanca, ktoré ovplyvňujú jeho erotické, trochu aj psychologické, ale najmä politické motivácie. Je to príbeh človeka, ktorý by sa dal nazvať aj- ako sa z lovca stáva štvaná zver.

Marek Majeský kvalitou svojich výkonov preukázal, že sa má o čo deliť s adeptami herectva a vyvrátil heslo bratov Čechov – „Kto neumí, ten učí“.

7. Odporúčenie: Odporúčam uchádzačovi Mgr. art. Marekovi Majeskému, ArtD. udelenie umelecko-pedagogického titulu docent v odbore Divadelné umenie.

V Bratislave 31. 1. 2022

prof. Juraj Nvota